

usnja. Cesarja in oba generala je obsodil na smrt z enako ravnodušnostjo, kot če bi bil priča, kako pogine bik med bikoborbo.

Ob zori 19. junija so na Cerro de las Campanas ustrelili s pravimi krogli Maksimilijana, Miramona in Mejio. Queretarska gledališka kritika je zakričala od navdušenja. Tenkočutna režija, prepričljiva igra, skrbno premišljena scenografija... res enkratno gledališko doživetje. V dnevniku Independencia je stalni kritik Decretinos posebej pohvalil trojico obsojencev: Maksimilijana in oba generala. Njihove vloge, je napisal, so bile naštudirane do poslednje podrobnosti.

O nesrečnem življenju Viktorja Katajnskega

F. Lainšček
Feri

V moji deželi
so otroke povijali čez oči.

Viktor Katajnski 1959—1980

*O nenavadni smrti njegovega
pijanega očeta*

Zjutraj in zvečer je navijalo uro; prepogibalo in maličilo jo je med koščenimi črnimi prsti, da ni bila nikoli, kakor so ponavadi ure na mizah, stenah ali v stolpu, ampak je bila zmeraj nekako čudno obrnjena, da ji nisi videl obraza, ali pa si jo ugledal med stekleničkami in škatlicami za zdravila in začimbe, le če si zlezal na stolček. Dogajalo se je celo, da je kljub temu nisi mogel uzreti, ampak tudi takrat si jo — hvala Bogu — še zmeraj lahko slišal. Zjutraj in zvečer, torej, je trkljalo s pločevinastim lončkom, v katerem so bili ponoči zobje, podnevi pa zobna ščetka, grgralo je postano vodo iz lončene skodelice na peči in škropilo iz obtolčenega lavorja, da se je Viki le poredkoma pravočasno umaknil v kot za vrati ali k metli pri štedilniku. Sicer pa je pokašljevalo, kvantalo, robantilo in trdo zadevalo ob stole, mizo, posteljo in bojda celo ob oboke in strop, kajti kuhinja je včasih prav nelagodno podrhtevala, da so žvenketala stekla in se je še petrolejka včasih pritajila. Tudi čez dan je bilo: kakor slutnja ali groznja se je precejalo v zadahu cenenega mila, vijolic iz stekleničke in

zmečkanih nogavic izza postelje. Opominjalo je Vikija, da se je nenehno prežeče oziral k vratom in čakal, kdaj bo butnilo in se bo treba umakniti k stenam, se zavleči v kot in iskati zavetja pod posteljo ali mizo, kakor pač nanese. Vedel je že, da je ta boj neizogiben, da ga vedno znova lahko razreši le noč, ki se pusta in gluha zavleče med zidove in sploh pohrusta vsenaokoli — a kaj, ko se ta črna potuha vse prehitro razblini in je treba vsak dan začeti znova . . .

Nekoč, povsem nepričakovano, pa je opazil, da to nekaj, ta vršča groza, prihaja po rebri izza gozdička in da je povsem drobceno, kakor recimo pajek spod podstrehe, in da se čez in čez prekupica, kakor zrnce piškave kumine v vreli vodi. Gledal je in strmел, a tudi če ni upal verjeti, je bilo tam, sredi zelenja in strnišč, neznatno in nebogljenjo. Iztegnil je ročico in ugotovil, da skazico lahko pokrije z eno samo dlanjo — zatem jo je skrtil izza prsta, in to celo izza mezinca. No, potlej se je res večala in se nad pragom že kot pravi pravcati hudobni oblak sklonila nadenj, toda Viki je zdaj že vedel, da bo jutri zopet oprezal z dvorišča in iskal priložnosti. Dan za dnem je nato čakal spako na obzorju in nastavljal dlani: ko je prilezla spod dvignjenega mezinca, jo je pokrtil z dvema prstoma, nato s tremi, potem z dlanjo, ko pa je pokukala tudi izza njegove ozke ročice, je smuknil v kuhinjo in se skrtil materi za krilo. Ko je namreč prirohnelo skozi vrata, je moral reči: *Atek! Atek! Spet si pijan!* Tako mu je velela mati, ki je potem tudi prestregla tistih nekaj prvih zamahov čez kuhinjo.

Skorajda ni bilo dneva, da ne bi bilo tako; leta so minevala, kot bi jih štel. Viki je poleg praga prerasel tudi plot za hišo — tudi dlani so mu zrastle, da se je moral atek že precej časa truditi, preden je prihacal spod njih. Prav zategadelj pa je verjetno režal in smrkal, otepal s komolci in butal z okovanimi škornji, da je že ena sama praska zaskelala, kakor nasad kopriv. Če je zadel ob obok, je zastal, ga premeril in nato lopnil s pestjo, da se je omet oluščil po tleh in so iz zidu prilezle vznemirjene žolte mravlje. Tudi mater je jel suvati, ščipati in bosti z vilicami, ali kar mu je pač položila k skledi. Ko jo je nekoč takole z nožičem, je Vikija prav močno stisnilo v grlu in naslednji dan je že zgodaj popoldne sédel na prag in čakal. Komaj je atekova postavica prilezla izza obzorja, jo je spotaknil velikanski otroški mezinec. Kobacala se je, se obirala, plazila in si pomagala na kolena, toda ko se je le malce preveč vzravnala, jo je že pokrtil kazalec in jo stisnil k tlom. Viki se je presedal na pragu, meril s prsti in čakal. Prav nobenega dvoma se ni domislil, nobenega, še tako neznatnega obžalovanja ni začutil, in ko je atek čez čas še malce pobrcal, ga je velikanska otroška roka za zmeraj stisnila k tlom.

Vikiju se je dolgo zdelo, da se spominja očetovega pogreba, toda potem mu je mati nekoč povedala, da je vse tisto — državne zastave, prapori, gasilska godba, z zlatom opasnimi vranici in sprevod z venci skozi vso vas — pravzaprav spomin na zadnje slovo od vaškega župana, sicer zasebnega gostilničarja in častnega krajana, ki je umrl zaradi prevelike količine holesterola v krvi.

O blodni kravi Brigiti, ki je zapustila čredo

Gospodarjeva krava Brigita je imela tako velike oči, da se je v njih zrcalila vsa vaška revščina. Viki si je vsako jutro že navsezgodaj ovil težko verigo okoli laketa in opazoval, kako so čeznje najprej pridrseli traktorji, nato lahni kmečki vozovi s hlapci in deklami, za njimi pa so spod žarečega jutrovega obzorja skoraj na kolenih prilezli dninarji. Tudi mati je bila med njimi, kajti potem, ko je nekoč ravno umrl atek, so še podgane pobegnile od hiše k sosedovim, kjer je bilo vsega. Opazoval je torej to ravninsko mravljišče in vlekel Brigito zmeraj le k najbolj zeleni travi, kajti če jo je dobro napasel, je mati zvečer nadojila tudi poldrugi šticelj. Prigovarjal jo je torej k paši in v njenih velikih očeh opazoval mater, ki se mu je med vsemi dninarji zdela najbolj drobcena, saj je njena postavica segala le malo čez koruzne lati. Toda ko so se nato postavili v vrsto in začeli celodnevno romanje od vrat do vrat, je bila mati vseeno med prvimi.

Nekoč, ko je imela gospodarjeva krava zopet velike oči, je gospodar pripeljal na polja tudi svojega kratkohlačega posvojenca, ki so ga klicali Šef, čeprav mu je bilo ime Štef, ali celo Štefek. Mali je opletal med brazdami in plevelom, vlekel starega za hlače, se drsal po riti in padal na nos, in sploh je bil neroden in smešen kakor žibek. Potlej mu je gospodar urezal leskovko in začel je tolči dninarje po usločenih hrbtnih, da so se pripogibali še bolj pod kolena in delali hitreje. Gospodar se je hahljal v brk, hlapci in dekcle si niso upali reči ničesar, dninarji pa so tako ali tako zmeraj molčali. Viki je poskočil, da je krava vzdignila glavo in ga potegnila z verigo: ko se je mati vzravnila, da bi spočila oči in hrbtnico, je leskovka šavsnila po njej — nato še enkrat. Odpel je verigo, počohal Brigito in se pogнал: mati je zopet lezla po kolenih, kakor da se ni nič zgodilo. Njene drobne ročice so urno plevile, da gospodarjevega posevka ne bi zagoltal plevel. Viki je še v diru z verigo zamahnil čez Štefa — potem ga je tepel, dokler niso priskočili hlapci.

Seveda, mati je bila ob posel, sam pa ni več smel pasti gospodarjeve krave, tako da tudi mleka nista več dobivala.

Brigita se ni nikoli več dotaknila hrane. Bežala je iz črede, blodila med polji, se čohala v gostirju in se ogibala verige in ljudi. Pod večer so jo videvali zdaj na tem zdaj na onem hribu, kako je dvigovala glavo in se zaganjala v nebo, ponoči so jo slišali pod okni, podnevi pa so jo največkrat videvali le lovci, ki so pravili, da jim plaši srnjad. Ko so vsi razen Vikija že pozabili nanjo, je neko jutro prekrizala pot botrom, ki so nesli dojenčka h krstu; ko pa je že celo mali rihtar razbobnal, da so za vasjo našli njeno crklino, se je prav pred cerkvijo postavila na pot procesiji. V vasi je zavladał preplah. Gospodar je celo najel najboljše lovske čuvaje iz okolice, ki so jo bojda sedemkrat prestrelili, a potem je jela mukati še pod njegovim oknom. Viki je obžaloval njeno nesrečno usodo — taval je med polji, večkrat do onemoglosti jokal in ji nastavljal hrane, kajti vsi, ki so jo videli, so

pravili, da so je same kosti in da ima dvoje gromozanskih dupel namesto oči. Toda naj je še tako prosil, krava Brigita prav nikoli ni stopila predenj, tako da se je z leti navadil in se ni več vznemirjal, tudi če so pravili, da je po pašnikih preganjala ošabne otroke in smukala rože z gosposkih grobov.

O zavodu za varstvo vaških sirot, posebej opolnoči

Vojščaki boste! so veleli, kajti *dežela jih potrebuje*, in potem so korakali. Čeprav je bil Viki vsa ta leta zadnji v vrsti, je zelo rad korakal, kajti po neštetem krogu znotraj visokega ozidja, so jih na dvorišču pričakala dekleta in jim pripenjala nageljne in rožmarin. *To je samo vaja*, so rekli, a dekleta so jih čisto zares poljubila na rožnata lička in jim voščila k zmagi ali kar si je pač katera izmislila. Drobceno dekletce, ki je bilo prav tako zmeraj zadnje v vrsti, mu je nekoč zašepetalo v uho, da je včasih lahko tudi pikapolonica, ki ponoči poletí izza ozidja in se posebri v siju velikega mesta. Viki je tuhtal in si jo nekaj dni skrivoma ogledoval. Ko se mu je čisto zares zazdela srebrna, ji je pri večerji neopazno potisnil v dlan listič, na katerem ji je z vsemi črkami, ki jih je že poznal, razodel ljubezen.

Ker se tu začenja edina ljubezenska zgodba Viktorja Katajnskega, ji bomo namenili nekoliko več pozornosti, čeprav je spriču njegove izpovedi najbrž dokaj osebna. Viki je torej vsak večer kradoma smuknil iz postelje, se odtihotapil na hodnik do linice v črni steni in jo prav nalahno odprl. Pika je zmeraj prihajala malce kasneje, tako da ni videl, kako se je spreminjala v pikapolonico — sedla mu je na dlan, mu lezla med prsti, po hrbtu ročice, včasih vse do lakta, ki je štrlel iz prekratkega rokava, potem je sfrfotala, *frrrrrr! frrrrr!* in mu sedla na nosek. *Koder bom poletela, se boš priženil*, je rekla in ga požgečkala v nosnico, da je kihnil in mu je zopet padla na dlan. Potem je zmeraj letela le nad pokopališčem, na oni strani zidu. Čeprav Viki vsemu temu ni verjel, jo je nekoč prosil, naj vendar že enkrat poleti kam drugam. *Peruti me ne nesejo*, se je izgovarjala pikapolonica, toda ko si je potem še naprej prizadeval, je nekoč res letela visoko, da se je komajda še oglašal spod večernega prostranstva. *Čakaj me, Viki*, ga je rotala, *ne zapiraj okna, kajti jutranja slana me bo za zmeraj požrla*. In deček je čakal, čakal, pa je nenadoma zaslišal korake. Bila je vzgojiteljica, ki ga je zgrabila za premraženi uhelj, ga oklofutala in sunila od okna. Viki je kričal in ril z nohti po tolstih nadlaktih, ki so ga vlekle nazaj v sobo — pojasnjeval je, molil in prosil, toda vzgojiteljica je zaloputnila lino in ugasnila luč, vendar ni nihče videl ne slišal, kako se je drobcena pikapolonica vse do jutra zaletavala v šipo in prav tanko klicala na pomoč. Preden se je nad zidovi storila zarja, pa so se tanka krilca za zmeraj zaprla.

Tretjega dne je Viki korakal za drobnim lesom deklice Pike, ki se je morala, kot že marsikatera iz zavoda, preseliti za pokopališke zidove. Edini venec so nosili tisti v prvi vrsti, čeprav pokojnice niso niti dobro poznali, saj so se zmeraj ozirali za velikimi dekleti.

O slednjih urah gospe Slavice

Poltretje leto pred koncem šolanja je Vikija vzela v rejo gospa Slavica, ki je pravila, da razen pudlice Maje in zdaj njega nima nikogar na svetu, v resnici pa so po velikem hladnem stanovanju vseskozi postopale črne podobe in se šepetaje pomenkovale o minulih časih. Postarane tete so šumele z vezenimi krili, žebrale roženkranc in se spogledljivo umikale druga pred drugo. Počle so samo ob popoldnevih, ko so srebale iz velikanskih porcelanastih skodelic. Starejši možakarji so vlekli pipe, da je od veže do podstrehe ščemelo po mravljem medu; potrkavali so z njimi ob oboke in staro rezljano pohištvo, pokašljevali in stokali ter vohljaje racali drug za drugim, kakor dasi ne zaupajo. Mlajši so bili seveda pogumnejši. Prihajali so nenadoma, tlačili nakit in druge okrasne predmete za srajce in nato odhajali skozi vrata in okna, kot da se jim neznansko mudi, čeprav je bilo prav dobro videti, da je stikanje med staro šaro njihovo edino opravilo. Bili so tudi otroci, pravzaprav najbrž dojenčki, a te je bilo samo slišati iz za zidov s slepimi vitrinami.

Ponoči je v sobanah vršalo. Takrat je moral Viki gospe Slavici, ki je ponavadi ležala opravljena v belo, prinesiti bokal pogrete vode in prgišče tabletk. Zobala jih je drugo za drugo, dokler ni zadremala z glavo v naročju, vmes pa mu je krčevito pravila zgodbe o svoji mladosti, ki so se začnjale, ko so ji jeli praviti gospodična in so prvi snubci potrkali na duri. Toliko jih je bilo, teh snubcev namreč, da si jih Viki nikoli ni zapomnil po vrsti, vedel pa je seveda že, da se je potem poročila z upravnikom državnih zaporov, ki je kmalu napredoval v ministra za pravo in druge pravične zadeve, gospa Slavica pa je kljub neukosti postala njegova prva svetovalka. Torej se zato ti čudni ljudje potikajo po hiši, je tuhtal Viki, gospa Slavica pa ni in ni ni mogla verjeti, da bi kdorkoli lazil naokoli, kajti vila je bila še zmeraj zastražena. To je bilo seveda res, kajti na poti v šolo in domov grede je Viki zmeraj srečeval možakarje v uniformah, toda res je bilo tudi to, da so se prav tisti hip gnetle okoli postelje črne podobe: šepetale so, stegovale roke proti gospe Slavici — žugale so in bevscale, da se je Vikiju cedil mrzel znoj po čelu in mu je kri zastajala.

Zjutraj ni smel v šolo, kajti rejnica mu je povedala, da bo mogoče še pred kosilom umrla. Pripraviti je moral sveže naškrobljeno obleko z volančki, drobno izvezeno kapico in prav tako bele čevljuje. Pudlici Maji je moral za ušeski privezati črni panteljc, sam pa je oblekel zakmašno obleko. Potem je prinesel še velik srebrni svečnik, pripravil vžigalice in sedel ob vzglavje velike zakonske postelje, katere ena polovica je bila že leta nedotaknjena; le Maja je smela zlesti nanjo, pa še ona le ob robu, da ni pokvarila skrbno naravnane blazine. Čakali so. Gospa Slavica je slonela vznak in le zrkla so ji včasih zakročila pod vekami. Maja se je pretegovala v naslonjaču, zehala in se včasih sprehodila do kota in nazaj. Viki je ponavljal poštevanko in prešteval podobe, ki so se gnetle med oboki, se suvale s ko-

molci, pokimavale in prežale. Ko mu je starka zašepetala, naj prižge sveče, so se iznenada zgnetle naokoli in mu zmeraj znova upihnile plamen. Kresal je vžigalico za vžigalico, toda brezzobe votline so sikale naproti, da se je plamen izgubil v ostudni sapi, še preden je sploh zagorel. Viki je nekajkrat zamahnil proti vsiljivcem, toda potem so se samo še bolj primaknili. Gospa Slavica je z belimi zenicami boljčala vanj in ga med poslednjimi vzdihljaji karala in rotila . . . da brez sveč ne bo mogla umreti . . . Imel je samo še eno vžigalico! Vrtel jo je med palcem in kazalcem, se predsedal in krčevito pomišljal, kaj naj stori. Gospa Slavica je hropla, ga vlekla za rokav in mu grebla po kolenih. Potem ga je prešinilo! Sunil je petrolejski gorilnik z nočne omarice, da je oškropilo vsenaokrog in so podobe odskočile, nato je bliskovito podtaknil vžigalico. Oslepilo ga je in zahrustalo, podobe so završale naproti in zacepetale po plamenih, ki so se razraščali po posteljnini, zavesah in vsepovsod.

Vikija so na stopnišču zasačili gasilci in ga trdo zbasali v avtomobil, Maja pa je vsa osmojena pobegnila v park.

O upravnikovi uri, ki se je ustavila ob 7.45

V vzgojnem zavodu, kjer je moral Viki zaradi nevarnosti za okolico čakati na polnoletnost, so bile preiskave vsakdanja stvar. Iskali so izgubljene nogavice, svinčnike, vilice, iskali so ukradene čepice, kovance, žemlje, iskali so tudi, če ni nihče prav ničesar izgubil ali ukradel. To je bila namreč posebna priložnost za gubanje čela, mrščenje obrvi, bodenje s pogledi, pihanje srdite sape skozi nos in stiskanje ustnic, prav tako pa seveda tudi za pretikanje omar, razmetavanje posteljnine in rezanje gumbov.

Ko so nekoč preiskovalci že navsezgodaj prihrumeli v spalnico, se je Petrček priplazil k Vikiju in mu v grozi zašepetal, da je ponoči ukradel upravnikovo uro. Otrpla sta si strmela iz oči v oči in minevale so dragocene minute, med katerimi se je nesrečni trenutek nezadržno bližal. *Ali je velika?* je siknil Viki. Petrček je razprl dlan, v katero se je zarezala kakor kovanec velika srebrna ura. *Požri jo vendar!* se je spomnil Viki. *Požri jo!* In Petrček jo je, še preden so prirobantili do njega, s slednjimi močmi spravil v želo-dec. Upravnik je mahoma skorajda jokal za uro, potlej je zopet grozil z smrtjo in še s hujšim, preiskovalci pa so se mu hlinili: stopali so na prste, udarjali s koleni med noge in suvali s komolci, da je zapiralo sapo. A zaman. Na koncu jim je ostala samo še votla tišina, v kateri je Viki prav razločno slišal tiktakanje ure . . . A slišal je tudi upravnik!

Pravili so, da so Petrčka slekli do golega, ga privezali na kuhinjsko mizo, mu položili na trebuh kamen za tlačenje zelja in čakali. Pravili so tudi, da je upravnik lastnoročno nabrusil največji kuhinjski nož in razparal tedaj že do praznine sestradan trebušček. Kakorkoli že, ko je upravnik govoril na Petrčkovem grobu, mu je iz naprsnega žepa zopet bingljala srebrna ura in kazala natanko 7,45.

O samovzetju malarja iz gosposke četrti

Viktorja Katajnskega so izpustili tako nebogljenega, da so mu sprva kazali pot le izgubljeni kužki in potepuške mačke. Potikal se je, ne da bi bil vedel, kam so ga sploh napotili, čeprav so rekli, da v življenje, in pribili, da je zdaj človek, od katerega še veliko pričakujejo. Trkal je torej, če so bila kje primerna vrata, zbrano in spoštljivo poslušal, ko so mu iz osebne izkaznice prerokovali nesrečno usodo, in tuhtal, kaj vse lahko narediš v tem življenju. Znal je zategniti rjuhe na postelji, zloščiti parket in pobrisati prah tudi na stropu, znal je pobrati čike po dvorišču, stati mirno in konec koncev kljub svojim šibkim nogam še kar spodobno korakati, ampak kaj, ko so ga naključni najemniki uporabljali zgolj za to, da je ril po vrtovih, prenašal težke tovore in vodil pse na sprehod. Vse to je bil torej posel kar tako, in še sreča, da je bil navajen družiti se z vsakim, ki mu je bilo do tega, kajti tako je končno po zvezah in zvezicah, kakor se za spodobnega državljana spodobi, spoznal malarja Bartolda iz same gosposke četrti. Pravzaprav je šlo le za to, da je slavni slikar že dalj časa iskal model za sliko *Z nasmeškom — hop! — v kataklizmo*, ki naj bi upodabljala zadnje pesnikovo dejanje na ruševih se okopih človekovega bistva. Viktor se mu je zazdel primeren iz več razlogov, najpomembnejše pa je seveda bilo, da je zmožgal od jutra do večera razlagati svoje nesrečne primere.

Zdaj si pesnik, je rekel Bertold komaj doraslemu mladcu s starčevskimi razsekami v koži in plesnobo na obrazu. *Zdaj stojiš nad brezodmevnim življenjskim grotlom in se čudiš*, je pravil. Viktor pa je spraševal, če je to tam, kamor je že večkrat pogledal. Malar ga je resda jel malce postrani gledati, a za dopovedovanje ni bilo več časa, kajti zaradi državne štipendije sta morala risati in samo risati, dokler se jima ni prekucnilo v glavi in sta zadremala, prvi z glavo na paleti, drugi udobno sredi črvivega in okopelega tihožitja, ki je bilo tudi človeška bit. Da sta iz dneva v dan hirala in se pogrezala ter manjšala na dnu velikanskega ateljeja, se jima kmalu več ni zdelo tako zelo pomembno, kajti Pesnik na platnu je rasel in se vzdigoval, tako da jima je kmalu vzel besedo. Rjul je čeznju, ju zmerjal in zasramoval za sleherni napačni gib ali packo na platnu. Ko je zmanjkalo barv, ki jih ni bilo moč dobiti več nikjer na svetu, je celo ukazal, da morata sliko končati z lastno krvjo. O tem sta potem na sprostivnih sprehodih veliko razglabljala, toda povsem jasno je bilo, da druge rešitve ni: začeto delo je treba končati, kajti s tovrstnim delom je kakor z življenjem. Le redki bodo verjeli, da je bil pri vsej zadevi bolj pomemben Viktor, ampak prav zares si ni smel puščati krvi, ker potem ne bi mogel stati na nogah in pozirati. Žilo si je torej moral načeti malar sam, saj je lahko slikal naslanjajoč se na zid, potem klečé, sede in leže, kakor je tudi umrl.

Ko je Viktor Katajnski ostal sam s svojo s krvjo dokončano podobo, se je spomnil, da mineva enainvajseto leto njegovega nesrečnega življenja. Ogledoval se je, se pretipaval, božal, ščipal, mesil, celo z zločljivim tesarskim mernikom se je premeril, toda kar je zijalo s platna — ta drugi Viktor

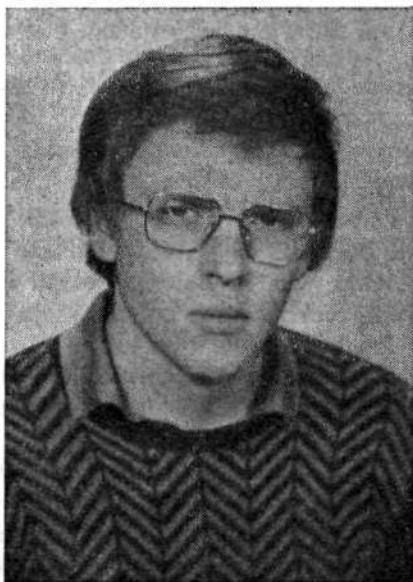
Katajnski — je bilo neprimerljivo drugačno: večje, lepše, popolnejše! Sprva se je spraševal, čemu mu ni bilo dano, da bi v enaindvajsetih porabljenih letih dosegel ta ideal, potem je nenadoma ugotovil, da ga je pravzaprav dosegel. Ta slika je vendar neizpodbiten dokaz o tem. In zopet mu ni bilo po volji. Kajti končno se je počutil nekako odveč.

O razmišljanju in bingljanju

Viktor Katajnski si je nataknil zanko in si nekaj časa prizadeval, da bi spodnesel pločevinasto kanto za smeti. Bal se je namreč samo stopiti z nje, kajti pravijo, da v sili še vrag išče oporo. Končno mu je uspelo — zabobnelo je in ga še tisti hip stisnilo. Ker je vedel, da so naslednji trenutki vse, kar mu je ostalo od življenja, je krčevito poskušal pomisliti na kaj pomembnega, toda ves čas, ko je takole brez sape bingljal z lipe na glavnem trgu, ga ni prešinila niti ena sama misel. Kot da se mu je že pred smrtjo nekje za zmeraj zataknilo.

Kar je videl, ko ga je zvijalo, je bilo mokro, lesketajoče se betonsko cestišče, zlizani prehod za pešce, spodnji del puste izložbe mestnega slaščičarja, velikanska zaklenjena vrata, ki so zapirala pot na neko dvorišče, ozko okence v sivem zidovju in . . . Mimo je prihajal deček, ki je pred slaščicami v izložbi zastal v koraku in se ni nikoli več premaknil.

V Dolencih, 1984

Vlado
Žabot

Noč pred Florijanovim

Ob ognju na jasi so ždeli neki ljudje — čisto mirno, molče in zrlji v tla. Čudno tuji so bili videti, skoraj beli v obraz, kakor bi bili prišli od nekod daleč, bos, ogrnjeni v konjske odeje, slokih životov, vdratih oči . . . in iskre so se dvigale v noč — druga za drugo, pognal se jih je cel roj, zasukljale so se, zadržtele za trenutek, potem so se zopet, kot bi se tihotapile, dvigale le majhne, slabotne in osamljene, niso poletele visoko, tudi sukljale se niso, kakor da bi izmučene čakale, da minejo —

— tu in tam je poletela velika, svetla, v visokem skrivenčenem loku . . . in